

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

de burgemeester en de gemeentesecretaris

**DG Openbaar Bestuur en
Democratische Rechtsstaat
(DGOBDR)**
Ministerie BZK

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk

Datum 13 november 2023
Betreft De toegankelijkheid van verkiezingen

Kenmerk
2023-0000687463

Uw kenmerk

Geachte heer/mevrouw,

Met de organisatie van de vervroegde Tweede Kamerverkiezing op 22 november en de Europees Parlementsverkiezing op 6 juni 2024 wordt de komende tijd veel gevraagd van uw gemeente. Deze zomer, na de val van het kabinet, zijn gemeenten voortvarend gestart met de voorbereidingen van de vervroegde Tweede Kamerverkiezing. Ik wil u hierbij alvast hartelijk danken voor uw enorme inzet om de verkiezingsdag en het proces van uitslagvaststelling goed te laten verlopen.

Bij deze verkiezing mogen ruim 13 miljoen kiezers naar de stembus. Een cruciaal onderdeel van de verkiezingen is de toegankelijkheid daarvan. Iedere kiezer moet zoveel mogelijk zelfstandig kunnen stemmen. Er zijn gelukkig al veel initiatieven om de toegankelijkheid te verbeteren. Zo is er nadrukkelijk aandacht voor toegankelijke communicatie en zorgen steeds meer gemeenten voor extra toegankelijke stemlokalen. Bijvoorbeeld door een stemmal beschikbaar te stellen voor kiezers met een visuele beperking of door te zorgen voor een tolk (op afstand) voor kiezers met een auditieve beperking. Tegelijkertijd zie ik ook mogelijkheden om de toegankelijkheid van verkiezingen verder te verbeteren. Daarom stuur ik u deze brief.

Tweede Kamerverkiezing op 22 november

Ik ben mij ervan bewust dat de Tweede Kamerverkiezing op 22 november al bijna voor de deur staat. Graag vraag ik nog uw aandacht voor praktische zaken die de toegankelijkheid aanzienlijk kunnen verbeteren. Het gaat dan bijvoorbeeld om het standaard openzetten van zware deuren van stemlokalen en aandacht besteden aan de veilige montage van hellingbanen en duidelijke bewegwijzering naar het stemlokaal. Daarnaast is het van belang dat de voorzitter en stembureauleden ook tijdens de verkiezingsdag alert blijven op mogelijke situaties die kunnen

leiden tot verminderde toegankelijkheid. Graag vraag ik u hiervoor aandacht te hebben in de informatievoorziening richting de stembureauleden.

Kenmerk
2023-0000687463

Europees Parlementsverkiezing op 6 juni 2024

Naast de voorbereiding van de Tweede Kamerverkiezing zijn veel gemeenten al bezig met de voorbereiding van de Europees parlementsverkiezing van komend jaar. Bijvoorbeeld met het vaststellen van de locaties voor de stemlokalen. Richting de aankomende Europees parlementsverkiezing wil ik de toegankelijkheidscriteria nogmaals extra onder de aandacht brengen.¹ Ook roep ik u op om zo vroeg mogelijk een inspectie van de locaties te laten plaatsvinden, zodat mogelijke bouwtechnische knelpunten in de toegankelijkheid van een locatie op een duurzame manier kunnen worden opgelost.

Ik raad uw gemeente aan om bij de inrichting van en/of controle van stemlokalen ook mensen met een beperking te betrekken. Zij weten het beste wat werkt en niet werkt en kunnen dus een waardevolle bijdrage leveren aan het toegankelijk maken van de stemlokalen. Gehandicaptenplatforms en andere lokale belangenorganisaties denken graag met u mee.

De beoordeling van de toegankelijkheidscriteria

Volgens de wet moet elk stemlokaal toegankelijk zijn. Dit zodat iedere kiesgerechtigde zo zelfstandig mogelijk kan stemmen. Is een gebouw niet toegankelijk te maken, maar is het met het oog op de spreiding van stemlokalen toch van belang deze locatie te benutten, dan maakt het college van burgemeester en wethouders dit kenbaar aan de gemeenteraad.² Net als bij voorgaande verkiezingen worden bij de aankomende Tweede Kamerverkiezing steekproeven gedaan. Hierbij worden stemlokalen onderzocht die door gemeenten als toegankelijk zijn aangemerkt.

In de verkiezingentoolkit zijn verschillende handreikingen, richtlijnen en checklists te vinden die gebruikt kunnen worden bij de beoordeling en verbetering van de toegankelijkheid van stemlokalen. Ook de toegankelijkheidscriteria kunnen hier worden teruggevonden.³

Experiment kleiner stembiljet

Voorts wil ik u kenbaar maken dat het ministerie van BZK ernaar streeft bij de Europees Parlementsverkiezing op 6 juni volgend jaar voor het eerst in vier kleine gemeenten gebruik te maken van het kleinere stembiljet. Een nieuw model

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/verkiezingen/documenten/brochures/2020/09/30/criteria-integrale-toegankelijkheid-stembureaus>

² Kieswet artikel J 4, derde lid

³ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/verkiezingen/verkiezingentoolkit/toegankelijkheid-verkiezingen>

stembiljet draagt bij aan de toegankelijkheid voor kiezers en is daarnaast eenvoudiger en sneller te tellen voor stembureauleden. Het experiment wordt geëvalueerd en naar aanleiding van deze evaluatie wordt bekeken of en zo ja de experimenten kunnen worden opgeschaald naar meer gemeenten. Als het experiment bij de Europees Parlementsverkiezing goed gaat, is het voornemen om dan vast te stellen hoe versneld kan worden opgeschaald. Met de VNG, de NVVB en de Kiesraad ben ik in gesprek over hoe ik hier invulling aan geef.

Kenmerk
2023-0000687463

Hoogachtend,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hugo de Jonge